

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

**(10-49) - SAĞLIK ÇALIŞANLARINA YÖNELİK ARTAN ŞİDDET OLAYLARININ
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

22 Kasım 2012 Perşembe

**(10-49) - SAĞLIK ÇALIŞANLARINA YÖNELİK ARTAN ŞİDDET OLAYLARININ
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

22 Kasım 2012 Perşembe

0

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Prof. Dr. Erol Göka'nın hekimlere ve sağlık çalışanlarına yönelik şiddet hakkındaki sunumu	1:19

İ Ç İ N D E K İ L E R

	İİ	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM		1:19
Prof. Dr. Erol GÖKA		1:12, 16:19
Nurettin DEMİR	Muğla	6, 7, 11, 13
Cemalettin ŞİMŞEK	Samsun	9, 15, 18
Aytuğ ATICI	Mersin	10, 12:13, 16, 18:19
Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli	10
Muhammed Murtaza YETİŞ	Adıyaman	14
Ali ÖZ	Mersin	14:15
Muzaffer YURTTAŞ	Manisa	15:16
İsmail TAMER	Kayseri	16

Açılma Saati: 12.48
Kapanma Saati: 13.58

BİRİNCİ OTURUM

22 Kasım 2012 Perşembe

Açılma Saati: 12.48

BAŞKAN: Necdet ÜNÜVAR (Adana)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa BALOĞLU (Konya)

SÖZCÜ: İsmail TAMER (Kayseri)

KÂTİP: İlknur İNCEÖZ (Aksaray)

0

BAŞKAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli konuğumuz, değerli uzman arkadaşlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Sağlık Çalışanlarına Yönelik Şiddet Olaylarını Araştırma Komisyonu olarak çok önemli bir konuğumuz var, psikiyatrist, doktor ama doktor olmanın ötesinde gerçekten bu konuyla düşünen, yazan, çizen, yaşayan bir arkadaşımız Profesör Doktor Erol Göka'yı dinleyeceğiz.

Ben onu daha fazla dinlemek adına hemen kesiyorum ve sözü Hocama takdim ediyorum.

Buyurun Değerli Hocam.

PROF. DR. EROL GÖKA – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri, sevgili arkadaşlar; öncelikle davetiniz için sağ olun.

Bütün sağlık çalışanlarının gözü inanın bu Komisyondadır. Her hareketinizi bütün meslektaşlarım ilgiyle takip ediyor ve onlar adına da ben size kolaylıklar ve başarılar diliyorum, çok önemli bir görev icra ediyorsunuz.

Söylenecek epey söz var, o yüzden, daha fazla konuşabilmek adına izin vererseniz önümdeki metni takip etmek istiyorum, çok metne bağlı kalacağımı sanmıyorum ama metinden gidelim.

Hekimlere ve sağlık çalışanlarına yönelik şiddet hakkında konuşurken aslında saldırganlık ve şiddet ayrımından, şiddetin bireysel ve toplumsal nedenlerinden başlamak gerekir, şöyle: Saldırganlık hepimizde vardır agresyon olarak, bir dürtüsellik olarak ama bazı insanlarda şiddet hâline dönüşebilir, bazı durumlarda şiddet hâline dönüşebilir bazı bireysel ve toplumsal nedenler bunu hazırladığında. Ama bu çok vakit alacağından ve Komisyonunuz artık bunları en az benim kadar bildiğinden sizi bunlarla oyalamayacağım. Sadece belki bir kez daha, dört dörtlük bir şiddet kültürü içinde yaşadığımızı, savaşçı bir zihne sahip olduğumuzu, tarihsel psikolojimizin savaşçılık ve sorunları savaş yöntemiyle halletme anlayışıyla yüklü olduğunu belirteceğim. Evet, burada savaşçı bir zihne sahibiz. Barış içinde, diyalog hâlinde sorun çözme becerisini maalesef toplum olarak da çok

gösteremiyoruz. Yani bunun genel toplumsal hususiyetimiz olduğunu bir kez daha vurgulamak durumundayız. Evde, ailede, iş yerinde, okulda, sokakta, trafikte, stadyumda, hatta Medisimizde zaman zaman "gücü gücü yetene" kuralını işletmemiz bu zihniyetimiz yüzündendir.

Şiddet kültürümüz üzerine bir kez daha vurgu yapmak durumundayım, zira şiddet konusunda tüm araştırmaların ulaştığı sonucu, bu konuşmada da göz önünde bulundurmak zorundayız. Şiddet, bir fasit daire, bir sarmal şeklinde ilerliyor, şiddet şiddeti doğuruyor. Annesinden sürekli dayak yiyen bir genç hanım aynı yöntemi kendi çocuklarına da uyguluyor. Evdeki bitmemiş hesapların oluşturduğu öfkeyi, iş yerine, sokağa da taşıyoruz.

Evet, şiddeti parçalayamayız. Toplum içerisinde şiddet tırmanır ise toplumu oluşturan bütün bileşenlerin bundan etkileneceğini öngörmek güç değildir. Hekimlere ve sağlık çalışanlarına şiddeti ele alırken genelden özele doğru bir yol izleyeceğiz. Bunun için de ilk olarak toplum içerisinde "Şiddet" tırmandıkça, zümreler ve meslek grupları da bundan etkilenmeye başlayacağı saptamasını yapmak durumundayız. Sağlık alanı da buna dâhildir, hatta özellikle dâhildir. Öncelikle bir sağlık çalışanının şiddetle karşılaşma olasılığının, her ne kadar meslekleri kendi içinde şiddeti barındıran askerlik ve polislik gibi meslek gruplarıyla kıyaslama kabul etmeyecek olsa da, diğer meslek gruplarından görece daha yüksek olduğunu belirtmeliyiz. Yani, hekimler, meslek icabı, polisleri ve askerleri bir kenarda tutarsak, diğer mesleklerden daha çok şiddete maruz kalma potansiyeli taşırlar. Bunun birçok nedeni vardır ve nedenler hekim-hasta ilişkisinin ve hekimlik mesleğinin doğasında gizlidir. Yaşadığımız toplumun bir şiddet kültürü özelliği göstermesinin yanı sıra, hekimlik mesleğinin icra edildiği sağlık hizmeti verilen ortamların şiddete, öfke patlamalarına oldukça meyyal olduğunu söylemeliyiz.

Bir insan neden bir sağlık kuruluşuna başvurur? Ya kendinin ya da bir yakınının sorunu vardır, o nedenle diye basitçe cevap verebiliriz. Bir insanın kendi veya bir yakının sağlığı ile ilgili bir sorunu olduğunu düşünmesi, her hâlükârda korku ve kaygı verici bir süreçtir, ki hayatı tehdit edebilecek sorunlar göz önünde bulundurulduğunda bu kaygı ve korkunun çok ileri seviyede olabileceğini görmek hiç de zor değildir. Yani bizim işimiz, kaygılı ve korkulu insanlardır. Şiddetle ilgili çalışmalar, kaygının ve korkunun saldırgan davranış sıklığını artıran önemli etkenler arasında olduğunu göstermektedir. Sağlık çalışanı, hasta, hasta yakını arasındaki denklem her zaman çok bilinmeyenlidir ve işlerin her an bu birimlerden biri için istenmeyen şekilde gitme olasılığı vardır. Bunlara bir de sağlık çalışanının hem mesleğinin icrasının getirdiği zorluklar ve kaygıları hem de karşılaştığı iş yükünün getirdiği güçlükleri eklersek sağlık alanındaki şiddete yatkınlığın nedenlerini görebilir, en sakın, nezih, şefkat ve merhametle çevrili olması gereken sağlık ortamlarında aslında âdeta patlamaya hazır bir şiddet düzeneğinin içinde yaşadığımızı anlarız.

Sağlık hizmeti verilen ortamlar potansiyel şiddetle yüklü ve sağlık alanında çalışanlar son derece hayati bir işle uğraşıyorlar. İşte bu yüzden şiddetin buralardan kesin olarak uzaklaştırılması gerekiyor ve bu konu üzerinde çok düşünüp önlemler almamızı zorunlu kılıyor. Biz henüz yeni yeni konunun önemini kavıyoruz ama birçok ülkede ve kurumda bu durum fark edilmiş ve bu amaca hizmet

eden “guideline”lar, rehberlik formülasyonları geliştirilmiş, yani dünya için yeni bir konu değil bu. Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin önlenmesinde geç kaldığımızı üzülerek belirledikten sonra yavaşça özele doğru gelelim “Niye şimdi bu konuyu konuşuyoruz?” onu anlamaya çalışalım. “Bu Komisyon niye daha geçenlerde kuruldu?” onu anlamaya çalışalım.

Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet açısından ülkemizde durum nedir ve son yıllarda bu şiddette bir artış var mıdır? Bu soru çerçevesinde ilerleyelim. Elimizde net rakamlar yok, yeni yeni çalışmalar yapılıyor -bazı sonuçlar size de yapıldı- ve vahim sonuçlar olduğu ortaya çıkıyor. Net bilgilere ulaşılması ve bunların başka toplumlarla karşılaştırılması elzem ama her ne olursa olsun, sağlık hizmeti verilen ortamlarda şiddetin arttığına yönelik gözlemler var. Medya takibinde de bu gözlemlerin doğrulandığını görüyoruz. Artık hemen her gün medyada, sağlık çalışanlarının şiddete maruz kalmasıyla ilgili bir habere rastlamak mümkün. Kaldı ki, sağlık çalışanlarının maruz kaldığı sözlü veya fiziksel saldırıların çok az bir kısmının medyaya yansıdığını biliyoruz.

Sadece bir çalışma ortamında şiddetin bulunması bile bu konuyu ele almak için yeterli bir sebeptir ancak sağlık çalışanlarına yönelik şiddet, şiddet olmanın ötesinde ortamı ve hizmet kalitesini bozduğu için ayrıca ilgiyi hak eder. Genellikle zor şartlarda hastalara hizmet vermeye gayret eden sağlık çalışanları, özellikle de hekimler, bir taraftan insan hayatı ile ilgili kararlar veriyor olmanın yükünü çekerken bir taraftan da artan bu şiddet olaylarının etkisiyle kendi güvenlikleriyle ilgili kaygılarla boğuşmak zorunda kalınca, durum daha da vahamet kesbediyor, aciliyet kazanıyor. En temel ve hayati hizmet olan sağlık hizmetinin güvenlik kaygıları içinde yürütülmesi, yalnızca ortamın konforunu bozmakla kalmıyor, aynı zamanda verilen hizmetin kalitesini de düşürüyor. Şiddete maruz kalacağı endişesini yaşayan hekimler, ne yazık ki zaman zaman hastalara veya hasta yakınlarına tam ve doğru bilgi vermiyor, veremiyor. Sağlık hizmetlerinde asla olmaması gereken bir şeyi, hizmeti yürütüyor gibi görünmeyi tercih edebiliyorlar. Şiddetten kaçalım derken, çaresizlikten, şiddeti daha da besleyen bir yola girebiliyorlar.

“Genel ve her ülkede rastlanan sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin dışında ülkemize özgü olan ve son yıllarda sağlıkta şiddetin artışına neden olan etkenler nelerdir?” sorusuna cevap verirken öncelikle sağlık hizmeti alıcısı konumundaki insanımızı hekimlere ve sağlık çalışanlarına karşı şiddet uygulamaya iten ve onları cesaretlendiren düşüncelerin ortaya konulması gerekir.

Şiddetin ortaya çıktığı hemen her yerde temel bir ilke olarak karşılanmayan beklentilerin olduğu söylenebilir. Karşılanmayan beklentilerin psikolojisini incelediğimizde, “narsistik yaralanma” adını verdiğimiz benlik zedelenmesi, onur ve hayal kırıklığı karşımıza çıkar. Yani bir insan ağır bir psikopati göstermiyorsa, onuru zedelenmeden, hayal kırıklığına uğramadan, beklentisi zayıf olmadan şiddete başvurmaz. Bir kere bu tespiti yapmamız lazım. Şiddete yol açan öfkenin altyapısını bu duygular hazırlar. Benlik zedelenmesi, onur ve hayal kırıklığı. Sağlık kuruluşlarında yaşanan şiddet olaylarının da temelinde bu beklenti sorunu yatmaktadır. Sağlık kuruluşlarından hizmet almak isteyenlerin, şu veya bu nedenle beklentilerinin son dönemle de yükseldiği bir gerçektir. Elbette sağlıkta hizmet alıcısı

konumundaki insanların beklentilerinin artması eleştirilebilecek bir durum değildir. Hatta tam tersine desteklenmesi icap eden bir demokratik gerekliliktir. İnsanımızın sağlıktan beklentisinin artması. Ancak halkın sağlık hizmetlerinden beklentilerinin yükselmesi, sağlık kuruluşlarının gerek fiziki gerek teknik şartları, personel yetersizlikleri göz ardı edilerek ele alınamaz. Zira yükselen beklentiler karşılanamadığında hastalar, hasta yakınları, hayal kırıklıklarının sorumlusu olarak sağlık çalışanlarını ve özellikle hekimleri görmektedir, nedenler çok farklı olduğu hâlde. Hakkı olanın kendisine verilmediği hissiyatı yaşayan kaygılı ve öfkeli insanımız, söz konusu beklentileri -en değer verdiğimiz sağlıklı ilgili olduğu için- rahatlıkla sözlü saldırıya ve hatta fiziksel şiddete başvurabilmektedir.

Sağlık sisteminde yapılan düzenlemelerin büyük çoğunluğunun henüz sağlık kurumları bu düzenlemelere uygun hâle getirilmeden hem fiziksel ve teknik şartlar hem de yeterli personel sağlanmadan, dahası bu düzenlemelere tabii olacak hekimlerin kanaatleri sorulmadan "de juri" olarak yürürlüğe girmesi, çoğu zaman sağlıktaki radikal dönüşümlerin halkın lehine olmasına rağmen, sağlık çalışanlarının aleyhine işlemesine neden olmaktadır. Yasa, tüzük veya yönetmelik oluşturma gereklilikleri ile bunları uygulamanın gereklilikleri arasındaki fark sürekli göz ardı edilerek bir günde çıkarılan yasaların, tüzüklerin veya yönetmeliklerin bütün bir işleyişi aynı günde düzeltceği yanılgısının yaşanması beklentileri gerçekdışı bir biçimde büyüyen vatandaşların şiddete eğilimini kolaylaştırmaktadır. "Yasayı çıkardık artık işler değişti, bundan sonra sizi hastanelerde şöyle koşullar bekliyor." dediğimizde işler birazcık daha sarpa sarıyor.

Toplumumuzdaki genel zihniyetin bir sistemde aksama olduğunda sorumlu olarak hizmet sunucusunu görmesi de bu arada kaydedilmelidir. Yani hastanede bir şey ters gittiğinde ona vaat edilen hizmet üretilmediğinde halk gelip hekimin yakasına yapışır. Yani Mediste sizleri bu konuda çok rahatsız eden olmaz, en fazla şikâyet ederler ama bizim yakamıza yapışırlar. Sağlık sistemindeki tüm aksamalarda hasta ve yakını suçu hekimlerde, özellikle en sorumlu hekimde arıyor. Sorunu hekimin görevini yapmaması olarak algılıyor. Böyle olunca hastalar ve yakınlarıyla hekimler arasında gerilim yaşanmaması imkânsız hâle geliyor.

Sağlık çalışanlarına ve hekimlere yönelik şiddeti ele alırken üzerinde mutlaka durulması gereken bir başka nokta da aslında hiç yaşanmaması gereken bir haklar çatışmasıdır: Hasta hakları ve hekim hakları çatışması. Eskiden, hemen hemen bütün sağlık kurumlarının duvarlarında işaret parmağını dudaklarına götürmüş ve "sus" işareti yapan hemşire resimleri bulunurdu. Bu resimler, o kurumlara hizmet almak için gelmiş olanlara yalnızca sessiz olmaları mesajını vermekle kalmaz, aynı zamanda sağlık hizmeti alan insanın da birtakım sorumlulukları olduğunu ima ederdi. Yani "Burada susacaksın, sana da düşen görevler var." demek istiyordu o resim. Bugün, artık o resimlere pek rastlanmıyor. Bu resimlerin yerine, çok daha fazla duvarda, çok daha fazla sayıda ve çok daha büyük biçimlerde "hasta hakları" tabelaları görüyoruz. Sağlık kurumlarından hizmet almaya gelenlerin sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirilmeleri elbette ki sosyal devlete yakışan bir davranıştır, buraya bir itirazımız yok. Fakat bu tabelalar yalnızca hasta haklarını öğretmekle kalmıyor, aynı zamanda hekimlere tıpkı o

hemşire resminde olduğu gibi "sus" imasında bulunuyor. Bu sefer susması gereken kimler? Hekimler. Kafamızı nereye çevirsek karşımıza çıkan bu hasta hakları tabelaları, hizmet verdiğimiz insanların haklarının çokluğu karşısında kendi haklarımızın olmayışını âdeta suratımıza çarpıyor. Bitmeyen şikâyet ve soruşturmaları ise söylemekten taaccüp ederiz. İnanılmaz şikâyet ve soruşturmalar var ama ağzımı açmayacağım sadece deyip geçeceğim yani. Ama hekimlerin hem hizmet vermekle yükümlü oldukları insanları şikâyet etmeyi zül saydıklarını -kimi şikâyet edeceksin? Hastanı ve hasta yakınını- hem de zaten nereye başvuracaklarını bilmediklerini söylemeliyiz.

Hasta haklarının modern bir sağlık hizmetinin vazgeçilmez bir unsuru olduğu inkâr edilemez. O hâlde, neden hasta hakları biz hekimlere, başımızın üzerinde "kara bir bulut dolaşıyor" duygusunu yaşıyor? Neden hasta haklarını en doğal hak olarak değil de "Demoklesin kılıcı" gibi algılıyoruz? Ve neden hizmet verdiğimiz insanımızın hakları ile bizim haklarımız birbiri ile çatışıyor hissi yaşıyoruz hekimler? Bu algılarımızın ve çatışma gibi görünen bu durumun aslında tek bir temel sebebi var: Hekimlerin olması gereken haklarına yasal olarak sahip olmamaları. O hâlde, çatışmayı tekrar tanımlamamız gerekiyor. Her gün mesleğimizi icra ederken yaşadığımız haklar çatışması, aslında hakkı olanı almak isteyen hastalarla -ki sonuna kadar haklılar- onlara hakkı olan hizmeti vermek için ihtiyacı olanları isteme hakkı olmayan hekimler arasındaki çatışmadır. Hasta haklarında bir problem yok ama hekim bu haklara göre onlara nasıl davranacağını, nasıl hizmet üretmesi gerektiği konusunda nereye gideceğini bilememektedir. Sorun buradan kaynaklanıyor.

Hekim hakları ile hasta hakları arasında çok sıkı bir karşılıklı bağ bulunur. Hekim hakkı olanı almadıkça, hastaya da hakkı olanı hizmeti en güzel ve eksiksiz biçimde veremeyecektir. Hekimler bu haklara sahip olmadıkça, sürekli hasta hakları karşısında suçluymuş durumuna düşürülebileceklerdir. Hekimler hasta haklarına riayet edebilmek için ihtiyaç duydukları imkânlardan yoksun bırakıldıkça, hastadan korkar hâle geleceklerdir ve bu durumun en arzu edilmeyen sonuçlarından biri de hekimlik mesleğinin uzak durulması gereken, korkulan, riskli bir meslek hâline gelmesi olacaktır. Şu anda, mesela TUS'da en düşük puanı alan yerlere bakmanızı öneririm, bir zamanların gözde uzmanlık dalları, mesela kadın doğum, şimdi yerlerde sürünüyor.

Şimdilik, ülkemizdeki iş güvencesi ile ilgili durum nedeniyle hâlâ hekimlik, üniversite yerleştirmelerinde en yüksek puanlı öğrencilerin seçtiği meslekler arasında bulunabilir -bulunabilir değil öyledir hâlâ- ama en yüksek puanlı öğrencilerin, yani biz hekimlik problemlerini tartışırken en yüksek puanları alan, en zeki insanımıza ne yaptığımızı da tartışıyoruz aslında mesleki heves, tatmin ve çalışma arzularını hep hesaba katmak durumundayız. Burada işlerin iç açıcı olmadığını bildiriyorum. Yıllar yılı babadan oğula geçen bir meslek niteliği olan hekimliği icra eden meslektaşlarımın, çocuklarının artık büyük ölçüde hukukçu olduklarını olmaya yöneldiklerini de buradan duyuruyorum. Artık hekimlik babadan oğula geçen bir meslek olmaktan çıkıyor. Hiçbir hekim çocuğunun hekim olmasını istemiyor bunu çevrenizdeki bir gözlemle çıkartabilirsiniz.

Birçok kimsenin ve özellikle hekimlerin sağlık çalışanlarına yönelik şiddetle birlikte gündeme getirdikleri konulardan birisi de hekim saygınlığının giderek ortadan kalkmaya yüz tutmasıdır. Asırlar önce, insanlar için yapabilecekleri son derece sınırlı olmasına rağmen, hekimlerin toplum içinde çok yüksek bir saygınlığı vardı. Yaşadığımız zamanlarda ise hekimlerin bilgi birikimi ve imkânları, dolayısıyla da hastalar için yapabilecekleri o zamanlara göre binlerce kat artmış olduğu hâlde o zamanki saygınlığın eriyerek neredeyse yok olmaya başladığını görüyoruz. Hekimlik, eski saygı duyulan, kutsal niteliğini artık toplumun gözünde korumuyor. İnternet’te hekimlerle ilgili bir haber çıktığında alttaki okur yorumlarına bakınca bunun örneklerini görebiliriz, tavsiye ederim. İnsanlar, hekimlere inanılmaz derecede öfkeli. Hekimlerin başlarına ne gelse "Hak ediyorlar" diyenler o kadar çok ki. Nereden kaynaklanıyor bu öfke? Niye böyle oldu? Düşünmek lazım. Ama aynı insanlara kimlere güveniyorsunuz? dediğinizde, Medisten daha güvenilir olma oranımız epey fazla. Hem bize güveniyor hem bizden nefret ediyor, öfke dolu.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – İlginç bir sevgi.

PROF. DR. EROL GÖKA - Önceden niye kutsalı hekimlik? Çünkü önceden insanlar geleneksel değerlerle mesleklere bakıyorlardı. Tüm kitaplarda, bu kitapların çoğu dinî kitaplar... "Tabibe ve muallime temellük etmek." Temellük etmek ne demek? Aşırı tevazu göstermek. Mesela diyor ki bir âlim: "Temellük etmek diinde yoktur. Yani hiçbir insan karşısında boyun eğme, iki kişi hariç: Muallim ve tabip çünkü muallime temellük etmezsen, onun karşısında aşırı tevazu göstermezsen öğrenemezsin, tabibin karşısında temellük etmezsen de tedavi olamazsın." Ancak hızlı kentleşme ve liberalleşmeyle birlikte insanın kendisi, kendi mesleği, kimlik siyasetleri ön plana çıkmaya başladı. "Onun benden ne farkı var?" anlayışı öncekinin yerini aldı. "Onun benden ne farkı var?" anlayışı hekimliğin ürettiği hizmet sektörünün dertleriyle birleşince, şimdiki kargaşa ortaya çıkıyor. Artık hizmet sunduğumuz insanlar ve yakınları kendilerini bizden farklı görmüyor, üstelik de müşteri, hizmet alıcısı konumundalar. Onların daha lehine bir durum var ve haklılar bunda. Böyle olunca, bizi koruyacak kutsallık ve saygı tükenince, hizmet verdiğimiz insanlarla aramıza güvenlikten duvarlar örmek zorunda kalıyoruz. Eskiden biz bir psikiyatri kliniğini bir hizmetliyle yürütürdük. Şimdi güvenlikten geçilmiyor ama yine de sorun çıkıyor.

Tamam, hekimler ve sağlık çalışanları hizmet sektörü içinde yer alıyorlar, kabul ediyoruz ve günümüzde tüm hizmet sektörlerinde müşteri memnuniyeti esas, bunu da kabul ediyoruz. İyi ama hekimlik mesleği, satış elemanı, müşteri ilişkisi gibi ele alınabilir mi? Hâl böyle iken, insanlar bizi yalnızca satış elemanı gibi mi görüyorlar? Yoksa biz onlar için

-bazen hastalıklı hekimler açısından, kendimiz için de- çok yüksek atıfların yapıldığı erişilmez kimseler miyiz? Evet, halkın çoğu için, hekimlerin çok az hastalıklı bir kısmı için, biz erişilmez kimseleriz. En küçük bir sorun yaşadıklarında, biz sanki bütün varlığımızı insanlara hediye etmek zorundaymışız gibi bir anlayış var toplumda. Yani o bize yüklediği atıftan dolayı. Yani "Tanrısal bir güç var bu adamlarda dolayısıyla bunlar yorulmazlar, uykuları gelmez, aile dertleri yoktur." Böyle bakıyor toplum. Hekimsen

eğer insanlıktan firar etmişsindir, insan değilsin; yüzde yüz adanma beklenir sizden. Hem tanrısal atıfların muhatabısın hem de 24 saat diri kalmaya mecbur hizmetçi, hizmetçiği burada olumsuz anlamda söylemiyorum. Açmaz burada... Hem tanrısal atıfların muhatabısın hem 24 saat hizmet vermek zorundasın. Hekimliğin sıkıştığı psikolojisi, hekim ve hasta ve hasta yakını arasındaki problemin kaynağı tam da burasıdır.

Uygulamada hekimi insan üstü bir varlık olarak görenlerin yalnızca hasta ve yakınları olmadığı, bizzat yöneticilerimizin de bu düşünceden nasiplerini aldıklarını söyleyebiliriz. Yani yöneticilerimiz açısından da hekim, sorunu varsa bile yani koyar heybesine dert etmemesi gereken bir insandır. Hani sanatçı kendi derdini unutup sahneye çıkar ya, hekim de 24 saat sahne aldığına göre, kendi derdi ne olursa olsun zaten baş edebilecek muktedirliktedir diye düşünüyor yöneticilerimiz. Hekimlerin yaşayabileceği gerçek insani sorunlar çoğu kere görmezden geliniyor. Öğretmeninden, polisinden, askerinden yakınan bakanlıklar yok ama yöneticilerimizin hekimden yakınmaları ve hatta onların ihbar edilmelerini teşvik etmeleri artık ülkemizde pek tabii olaylardan.

Yöneticisinin takdir etmediği meslek erbabına toplumdaki saygı beklemek imkânsızdır; tam tersine bir hınç teşvikçisi olur bu tür yaklaşımlar. "Hekimlerin görevlerini yapmadıkları ama yapmaya zorlanacakları" şeklindeki ifadeler hekimlerin vatandaşlar nezdinde saygınlığını azaltmakta, vatandaşların kafasında hekimlerle ilgili olumsuz önyargılar oluşturmakta ve vatandaşlar tarafından yaşanan her türlü olumsuzluğun faturası hekimlere kesilmektedir. Yöneticilerimiz tarafından hekimlerin saygınlığının yıpratılması ve sanki hekimler ayrı bir siyasi oluşummuş, gibi yani Mediste kaç muhalefet partimiz var bilmiyorum ama bildiğim bir şey varsa biz muhalefet partisindeniz, hekimler. Yani ayrı bir muhalefet parti siyiz biz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – 5'inci.

PROF. DR. EROL GÖKA – Sanki hekimler ayrı bir siyasi oluşummuş gibi... Hekimlere yönelik topyekûn suçlamalar, sağlık çalışanlarına şiddeti konuşurken mutlaka ele alınmak durumundadır. "Bıçak parası", suç olmanın ötesinde ayıbımızdır, utancımızdır elbette.

Ama bu suçla mücadele edilirken sarf edilen sözler yeterince özenli değil. Kamuoyuna yansıtıldığında arkasından çıkabilecek ve tüm hekim topluluğunu kapsayan komplikasyonları yeterince hesap edilmiyor. Hekimlerin kazançlarıyla ilgili tevatürlere bir de yirmi dört saat hizmetle yükümlü bu insanların aslında yirmi dört saat kendi çıkarlarından başka bir şeyi düşünmeyen "paragözler" oldukları anlayışı kolayca ekleniveriyor, hekim denince. Nasıl öğrettik bu insanımıza bilmiyorum? Yani benim tanıdığım hekimler... Biraz ben insan psikolojisinden anlıyorum yani ruhiyatı biraz bilirim, yani diğer meslekleri de bilirim, bizimkileri de bilirim, toplumun içinde de yaşıyorum. Dünya hevesi, hırslı açısından hekimlerimizin -yani paragözlük açısından- diğer mesleklerle göre en iyi durumda olduklarını iddia ediyorum. Ben yaşıyorum bu insanların arasında ama biz nasıl oldukta bu kadar fedakârlık yapan ve kendisinden bu kadar çok şey beklenen ve üstelik araştırmalarda bu kadar çok güvenilen insanlar paragöz oluyorlar. Bu memleketin en zeki insanları bu kadar paragöz ve ahlaksızsa, memleketimiz ve

eğitim sistemimiz hakkında oturup kara kara düşünmemiz gerekmiyor mu? Yani en iyi yetiştirdiğimiz insanlarımızın hâli bu halkın gözünde.

Bazı konuların yalnızca meslek topluluğunda gayet teknik konuşulması, halkın sağlık bilincini artırarak hekimliğin ve hekimin korunması gerekirken, buna yeterince dikkat edilmediği çok oluyor. Hekimin sunduğu hizmetin riskleri, örneğin cerrahi operasyonlar sırasındaki mortalite oranları hekimler tarafından bilinir. Her ameliyatın bir ölüm riski vardır kardeşim değil mi? Burada hekim arkadaşlar var komisyonda da daha çok... Yok mudur? Her yerde vardır. Ama hastası operasyon sırasında ölen kişi, mortalite oranlarından anlamaz. Hastayı ameliyat eden hekim, baştan aşağı suçludur yakınına kaybeden kimsenin o an yaşadığı ruh hâline göre. Yani basit bir ameliyata girer ve ölümle sonuçlanabilir, yani bu ihtimal vardır ama başına gelen için bu tam bir felakettir ve o ameliyattan sorumlu olan hekim ve ekipte katildir ona göre. Yani böyle bir sırat köprüsünde hekimlik icra edilir. Sırf bu tutumlar yüzünden her gün onlarca hekim, hastalar ve hasta yakınları tarafından -mahkemeleri saymıyorum- rencide ediliyor ve sağlığı için uğraştığı insanların kaba davranışlarına maruz kalıyor.

Biraz da iğneyi kendimize batıralım: Hekimlik bütün mesleki gerekliliklerin yanı sıra apayrı bir kültür kalıbına girmeyi de gerektirir. Her an her yerde mesleki bilgisini kullanmak zorunda olan... Değil mi yani şurada, Mediste birisine bir şey olduğunda ne yapıyoruz? Hekim arkadaşlarımız önce koşuyor. Yani başka böyle bir meslek yok. Bu hekimliğin yirmi dört saat her bulunduğu yerde olması gereken meslek olması, hekimlikten konuşurken mutlaka zihnimizin bir yerinde durmalıdır. Her an bu bilgilerin ışığında düşünen ve doğrudan doğruya insanın en temel yanılla, yani biyolojik ve ruhsal varlığıyla ilgilenen hekimler, bir meslek olarak değil, bir yaşam biçimi olarak, bir felsefi tercih olarak diğer meslek mensuplarından ayrılırlar. Biz, hekim olmaya karar verdiğimizde başka bir yaşam tarzına karar vermişizdir. "Bundan sonra hayatımı şöyle idame ettireceğim" demişizdir aslında. Yani hekimlik yalnızca bir meslek değil, aynı zamanda bir varoluş biçimidir. Peki, bugün biz hekimler taşıdığımız hekimlik sıfatını bu şekilde görüp algılıyor muyuz? Bu varoluş biçimini içimize sindirmiş durumda mıyız? Bu sorulara "evet" cevabım vermek ne yazık ki çok zor.

Hiçbir zaman yalnızca kitaplardan öğrenilmeyecek olan mesleğimiz şüphesiz ki en doğru biçimde hekimlik kültürünün içine girilerek öğrenilir. Ama günümüzde tıp fakülteleri de bütün eğitim ve öğretim sistemimizin içine düşmüş olduğu vahim hatadan kendini kurtaramamış ve eğitimi tamamen göz ardı ederek öğrencilere teorik bilgi yükleme yeri hâline gelmiştir. Şimdi, Sayın Başbakanımız çocuklarımızı sınavlardan kurtaracak, dershaneleri kaldıracak; sevinçle izliyoruz, bunları. Yahu aynı sınav sistemi hekimlikte. Yani TUS'a hazırlanma yeri artık tıp fakülteleri yani bunu ihmal etmeyelim. Dolayısıyla, bir meslek erbabı yetiştiriyor muyuz acaba? Mutlaka konuşmamız lazım. Türk tıp eğitiminde hasta-hekim ilişkisinin nasıl olması gerektiği ve hastalarımızın ve yakınlarının tek tek ve grup olarak nasıl psikolojilere sahip olduklarını bilme ve öğretme konularında ciddi eksikliklerimiz var, itiraf ediyorum. Bu nedenlerle, tıp fakültelerinden çıkan doktorlarımız maalesef teorik bilgi düzeyindeki

yeterliliklerinden bağımsız olarak –yani çok iyi teorik hekim yetiştirdiğimiz inancındayım ben- hekimlik kültüründen haberdar değiller. Böyle olunca onlardan "hekim" kelimesinin... Hekim ne demek? Hâkimden gelen yani vakti zamanında, aynı zamanda hikmet sahibi, bilge, filozof gibi anlamlarına uygun davranışları bizim şimdiki hekimlerimizden bekleyemiyoruz, göremiyoruz da.

Bu durumu ihmal edecek olsak bile hekimlerin kendi saygınlıkları ile ilgili gerekli hassasiyeti göstermediklerini kabul etmeliyiz. Özellikle hekimlerin hastalara karşı diğer meslektaşlarını kötüleyen, eleştiren tutumlar sergilemeleri yavaş yavaş yaygın bir davranış hâline gelmektedir. Yani bir hekimi test etmek istiyorsanız ahlaken, diğer hekim hakkında konuşmasına bakın. Yani bundan iyi not alamayacağımızı söyleyebilirim. Şiddetin nedenlerini konuşuyoruz yani senin kıskırttığın adam... İnsanı sadece yönetici kıskırtmaz ki meslektaşın kıskırttığında daha büyük hınçla dolar. Yani bir başka meslektaşımız "o adamın yaptığı tamamen yanlış, o adam da doktor sayılmaz, cerraha mı gittin, kasaba mı gittin" derse hasta, hasta yakını ne hâle gelir?

CEMALETTİN ŞİMŞEK (Samsun) – Bir ameliyat bile yapamamış derse.

PROF. DR. EROL GÖKA – Evet.

Bu davranış şeklinin en sonunda bütün hekimlerin itibarına gölge düşüreceği geç kalınmadan fark edilmelidir meslektaşlarımız tarafından. İstisnasız bütün hekimlerin eleştirilerini birbirilerine karşı dile getirebilecek -aç telefonu söyle ne diyeceksen, hastayı çıkart- ve hastalarını birer iletişim aracı olarak kullanmayacak olgunluğa sahip olmaları şarttır. Hastalarını iletişim aracı olarak kullanmak. Yani bundan vazgeçmemiz ve çuvaldızı kendimize batırmamız lazım. Çuvaldızı demeyelim iğneyi kendimize batırarak sebep arayışına başlamışken "Neden, meslek etiğine uygunsuz davranışlar sergileyen hekimleri ilk sıraya koymadığımız?" sorusu akla gelebilir. Yani hekimlerimiz de hepsi pürü pak, zemzemle yıkanmış insanlar değil elbette yani ahlak dışı davranışlar sergileyen birçok meslektaşımız var. "Bunu niye saymadın Doktor Göka?" diyebilirsiniz. Bu durum, bütün içtenliğimle, söylüyorum değil ilk sıraya konulmayı, sebepler arasında sıralanmayı bile hak etmemektedir çünkü bu tip ihlaller yapan meslektaşlarımızın sayısı binde 1'ler oranındadır. Bakın, ben iki büyük hastanede çalıştım, yani ikisinde de hekim 1.500'den fazlaydı -tıp eğitimini saymıyorum- Dışkapı ve Numune Hastanelerinde 1.500'den fazla hekim var. Yani "çürük yumurtaları topla dersin" herkes bilir, her iki hastanede 3'ü 5'i geçmez, binde 1'lerle ifade edilebilir ahlaksız oranımız. Bu tip ihlali yapan meslektaşlarımızın sayısı binde 1'ler oranında olmasına rağmen, medyanın kasti olumsuz tutumları sebebiyle –medyadan arkadaşlar var, onlar tabii ki nasibini alacaklar buradan- toplum nezdinde abartılmaktadır bu durum. Yani bütün hekimler böyle sanılmaktadır. Elbette ki bu davranışlar en sert biçimde cezalandırılmalıdır fakat her meslek grubunda görülebilecek bu tür kural ihlalleri bütün hekim camiasına mal edilip hekimlerin itibarına gölge düşürülmemelidir. Yani medyada buna titizlikle riayet etmelidir.

Hekimlere yönelik şiddetin ve hekim saygınlığının doğrudan bir nedeni olmamakla birlikte, mesleğimizle ilgili elimizden gelenleri yapamamamızı da hesaba katmamız gerekir.

İğneyi kendimize batırıyoruz. Hekimlerin yaşadığı sorunları çözmek için gayret sarf etmesi gereken meslek örgütleri çözüm getirici bir diyaloga girmeyi ihmal ediyorlar. Hekimlerin sorunlarını, rahatsızlıklarını ve yaşadıklarını gerçekçi bir biçimde ele almak, sağlık sistemindeki düzenlemelerle ilgili kaygılarını ayağı yere basan gerekçelerle ilgililere ve kamuoyuna anlatmak gerekirken bunların yapılamaması, bu sorunların çoğalarak katlanmasına neden oluyor. Hekimler sahipsiz kalıyor, seslerini duyuramıyorlar.

BAŞKAN – Hocam bir tartışma bölümümüz de olacak biraz...

PROF. DR. EROL GÖKA – Bitiriyorum, tamam.

Sağlık çalışanlarına yönelik şiddeti ve hekim saygınlığını ele alırken medyanın hekimlerle ilgili tutumunu konuşmadan olmaz. Yani Türkiye’de, hani ben medyada yer almayı beceren arkadaşlarınızdan birisi olarak, medyadan çok mutazarrım ve bunu her yerde dile getirmeliyiz. Yani, Türkiye’de bir fitne fesat varsa medya işin içindedir. Şöyle ki: Hekimlerle ilgili olumsuz haberlerin istisnasız her zaman anlamsız biçimde abartılarak yayınlanması, ister istemez yapılmış olan hataların bütün hekim camiasına mal edilmesi sonucunu doğuruyor medyanın tutumundan dolayı. Yani sorumuz şu: Nasıl bu halk hekimlerden nefret eder hâle geldi? Dahası, hukukun en temel ilkeleri hekimler söz konusu olduğunda ihlal edilmekte, hakkında sonuca bağlanmış mahkeme kararı olmamasına rağmen hekimler, medyada yargısız infaza maruz kalmaktadır. Ortada suç teşkil eden bir fiil varsa bile bunun ilgili makamlarca tespit edilmesini beklemeden medya bilirkişi kesilmekte ve hekimlerin hatalarını ortaya çıkarmak gibi bir çaba içine girmektedir. İnsafsızca yapılan bu haberlerin bütün hekim camiasına karşı tereddütler doğuracağını hesap dahi edemeyen medya kuruluşları hekimlere olan güveni sarsıyorlar.

Medyanın hekimlerin saygınlığına gölge düşüren tavırları bununla sınırlı değil. Özellikle bazı medya kuruluşları, tirajlarını ya da izlenme oranlarının artmasını insanların doğru bilgilendirilmesinden ve dahası insanların sağlığından daha önde bir amaç olarak benimsedikleri için, hekim olmadığı hâlde hasta tedavi ettiğini söyleyen bazı şarlatanlara ekranlarını sonuna kadar açmakta, reklamlarını rahatça yapmalarına imkân sağlamaktadır. Bir taraftan yargısız infazla dolu haberlerin yapılması, diğer taraftan da bu temelsiz sözüm ona "tıbbi masalların" sürekli pompalanması insanlarımızın çare arama davranışlarında bir değişikliğe sebep olmakta ve bunun doğal sonucu olarak da hekimlere duyulan güven ve toplumdaki hekim saygınlığı azalmaktadır. Çözümlerle ilgili söyleyeceklerim var ama burada keseyim Sayın Başkan.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Bence devam etsin Sayın Başkan.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Çözümlerini de dinleyelim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Devam etsin.

PROF. DR. EROL GÖKA – Zaten beş dakika almaz.

BAŞKAN – Tamam peki.

Bütün bunları bir arada değerlendirecek olursak, hekimlerin ve sağlık çalışanlarının şiddete maruz kalmasının çözümleri de birer birer ortaya çıkacaktır:

Bir: En başta, sağlık sistemiyle ilgili düzenlemelerde hekimlerin ve sağlık çalışanlarının kanaatlerinin ciddiye alınması şarttır. Tabii ki sağlıkla ilgili düzenlemeleri siyasi irade yapacaktır ama kurumlarımız buna elverişli mi? Ne gibi değişiklikler yapar? Hekimlerimiz sağlık çalışanları buna hazır mı? Mutlaka buna bakılmalıdır.

İki: Vatandaşların beklentilerini yükselten siyasi ifadelerden kaçınılmasını sağlıkta mutlaka başarmamız gerekiyor. Yani zaten yapılanları herkes görüyor, yani ayrıca kamçılamak gerekmiyor süreci, yani yavaş yavaş her şeyin düzeleceğini herkes... Beklenti arttığından çünkü... Dedik ki: "Şiddet karşılanmayan beklentiden dolayıdır."

Sağlık sistemindeki düzenlemelerin, birer yasa, tüzük veya yönetmeliğin oluşturulmasıyla pratik olarak yürürlüğe giremeyeceği anlaşılmaktadır. Mevcut yetersizlikler ve gerekli ihtiyaçlar açıkça ortaya konulmalıdır ve bunlar yok sayılarak vatandaşların yanığına düşürülmesi engellenmelidir. Bakın, hekim sayısında yine iyiyiz. Hemşire sayısı açısından Sayın Müsteşarım, yani bütün gerçekler ortadadır. Yani hâl böyle iken yöneticilerimizin sağlıkla ilgili konuşmaya başladıklarında "Bu kadar işi, işte şu kadar insanla birlikte yaptık, alkışlayın onları." demesi lazım her konuşmaya başladığında.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Hiç öyle olmuyor.

PROF. DR. EROL GÖKA - Ben öneriyorum; yani şiddeti nasıl önleyeceğimizi konuşuyoruz.

Hekimler, iktidar tarafından muhalif bir siyasi oluşum olarak değil, mesleklerini icra etmek için taleplerini ortaya koyan bir meslek grubu olarak görülmelidir. Ben hekim arkadaşlarımdan yüzde 95'ine kefilim ahlaken de, işinin en iyisini yapmaya çalışma olarak da.

Yöneticilerimiz, açıklamalarında hekimlik saygınlığını gözeten ifadeler kullanma yolunu seçmeli, kötü örneklerle meslek erbabını özdeş hâle getirmemelidir.

Ya şu yılın hekimini seçiyoruz. Ya şu hekimlerle ilgili birkaç program yapsak; yani nasıl bu insanlar yılın hekimi oldu? Bir kanalımız bir asistan hekim nasıl uzmanlığa hazırlanıyor bunu gösterse belgesel olarak, bence hekimlerle ilgili bütün kanaatler değişir. Yani bu insanların yirmi dört saat çalışıp, sonra görevlerine devam ettiklerini, hiç izin kullanmadıklarını, hastaları için nasıl kaygılandıklarını bir belgesel olarak gösterse... Var; hastaneleri ele alan diziler var Allah aşkına, yani Türk hastaneleriyle ne ilgisi var onların yani.

Tabip odaları ve Tabipler Birliği tam anlamıyla hekimlerin menfaati için çalışmalı, diyaloga açık biçimde hekimlerin sorunlarına çözüm üretmelidir ve sonuç olarak, hekimler, kendi kaderlerini tayin etmek için daha cesur ve aktif olmalı ve hekim haklarının yasalaşması için çaba göstermelidir. Bu hakların neler olması gerektiğini kısaca tespit edecek olursak; çok şey isteyeceğim ama kayıtlara girsın diye söylüyorum:

Her hekimin, mesleğini eksiksiz biçimde yerine getirebilmek için gerekli donanım, bulunduğu sağlık kuruluşundan isteme, aksi hâlde, vazifesini yapmaya zorlanmama hakkı olmalıdır. Yani hekimlik,

çeşitli miktarlarda yapılabilen bir meslek değildir, her zaman tam ve eksiksiz yapılması gereken bir meslektir ve hasta haklarının bu eksiksizliği dayattığı yerde hekimlerin de mesleki ihtiyaçlarının sağlanmasını dayatma hakkı mutlaka olmalıdır. Yani şunlar şunlar sağlanmadan ben mesleğimi yapamam; dolayısıyla hani şimdi biz, sağlık ocağında açık kalp ameliyatı yapmaya kalkıyor muyuz? Burada çok açık değil mi şey; evet, yapılmamalıdır ama hasta muayenesi de şimdiki kurumlarda yapılabilir mi bir bakmamız lazım.

Her hekimin, hastasına yeterli vakit ayırma hakkı ve hastaya ayıracağı vakti belirleme hakkı olmalıdır. Gün gelir beş dakikada iş biter, gün gelir beş saat sürer bir görüşme. Yani bunu, tamamen o sıradaki görüşmenin tabiatı belirler, yani ameliyatın ne kadar süreceğini kim bilebilir ki!

Hasta haklarının ve ceza kanunlarının hekim hataları konusundaki katılığı karşısında hekimin de hata yapmamak için gerekli vakti istemesi en doğal hakkı olmalıdır, hekimler daha çok hasta muayene etmeye zorlanmamalıdır.

Hekimler, hasta mahremiyetini korumak adına kurumlarından fiziksel düzenlemeler talep etme hakkına, aksi hâlde görev yapmaya zorlanmama hakkına sahip olmalıdır. Hani diyeceksiniz ki, o zaman kimse çalışmaz ki? Ya ben hekimlerimize güveniyorum ve o yüzden bunları nokta hâlinde belirtiyorum. Yani hekimler çalışır. Nereye koysan onlar işlerini yaparlar ama hakları olduğunu bilelim sadece.

Hekimler, Hasta Hakları Yönetmeliği'nde belirtilen hususları ihlal etmeye mecbur bırakıldıklarında -yani hasta hakları şunları şunları gerektiriyor; yani biz sadece onlara uyan koşulları talep ediyoruz- görevi bırakma hakkına sahip olmalıdır. Niye? Hastamız için, yani "Hasta haklarına uygun koşullar yok ki burada." diyebilmeliyiz. Şartlar hekimin Hasta Hakları Yönetmeliği'ndeki gereklilikleri yerine getirebilmesi için uygun hâl e gelmeden çalışmaya zorlanmamalıdır.

Hekim, güvenliğinin ve sağlığının korunması hakkına sahip olmalıdır. Amacı, bütün toplumun sağlığını en iyi seviyeye getirmek ve hayat kurtarmak olan hekimlerin sağlıksız şartlarda veya hayati tehlike altında çalışmaları engellenmelidir. Hekimler kendi can güvenliklerini veya sağlıklarını tehlikeye sokan durumlarda çalışmaya zorlanmamalıdır.

Diyeceklerim bu kadar; başınızı ağrıttım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Estağfurullah değerli Hocam, çok teşekkür ediyoruz. Çok kapsamlı bir sunum yaptınız ama biz de biraz size tolerans tanıdık, onu da bilin. Normalde yirmi, bilemediniz otuz dakikada bitiriyorduk. Sizin elli dakikalık bir sunum oldu.

Evet, konuyu tartışmaya açıyorum değerli arkadaşlar.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Tartışılacak bir şey yok.

BAŞKAN – O zaman kısa kısa Aytuğ Bey ve kısalığın örneğini vermiş olun böylece.

Buyurun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben bir tek kelime bile söyleme durumunda değilim bu sunum üzerine. Ben sadece teşekkür ediyorum Hocama.

Ben ne anladım bu sunumdan? Hocam benim anladığım kadarıyla, şiddetin niye arttığını üç ana kategoride inceledi.

Bir; yöneticilerin neden olduğu şiddet.

İki; hekimlerin kendisinden kaynaklanan, kaynaklanabilecek olan şiddet.

Üç; medyanın yanlış tutumu.

Şimdi, biz milletvekilleri ya da bu Komisyon bir rapor hazırlayacak ve bu raporun Sağlık Bakanlığına ya da yöneticilere yol göstermesini bekliyor olacak.

Şimdi bu rapor, medyayı terbiye edemez, medyaya tahakküm kuramaz. Bu rapor hekimleri de terbiye edemez. O hâlde bu rapordan ders alacak olan, en önemli kurum yöneticilerimiz, Sağlık Bakanlığı ve diğer yöneticiler. O yüzden zaman zaman bizim tartışmalarımızda bazı Komisyon üyesi arkadaşlarımın ya da bazı hekim arkadaşlarımın ağırlıklı olarak medya ve hekimden kaynaklanan sorunlar üzerine yoğunlaştığına şahit oluyoruz. Bunu, bu sunumun sonrasında artık bir kenara bırakmamız gerektiğini ben anladım.

Ben Hocamın yazdığı metnin mümkünse olduğu gibi Komisyon raporuna konulmasını ve aslında başka hiçbir şey konulmasına gerek olmadığını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

En azından Erol Bey'i tanıma fırsatı bulmuş olduk, ismini duyuyorduk zaman zaman ama güzel bir sunum oldu ve oldukça da bir bilim adamına yakışacak şekilde sade, net.

Şimdi efendim, ben sadece, tabii çok zamanımız olmadığı için medya kısmına değinmek istiyorum:

Tabii ki, medya neden bu sağlıkta şiddete neden olacak haberleri veriyor, vermek durumunda kalıyor? Biraz da öyle bakmak lazım. Yani medyanın durup dururken acaba, sağlık çalışanlarına, hekimlere kızgınlığı mı var, yani kızıyorlar mı? Hayır. Yani medya, yaşamak durumunda. Bir sürü insan çalıştırıyor, tirajını artırmak durumunda. Haber verecek, dolduracak sayfaları değil mi, büyük büyük sayfalarla da veriyor. Ee, ne yapsın? İktidar, başta siyasi ortam onları birçok şeyden engelliyor; öyle değil mi? Yani haber yazdırmıyor, haberi engelliyor, yani ulaşmada engelleme demek istemiyorum. Dolayısıyla insanların da ilgisini çekecek bir şeyler bulacak ya kaza bulacak ya işte, karısını, 5 çocuğunu öldüreni yazacak ya da işte, en ufak, doğru veya yanlış sağlıkla ilgili sorunları ya da küçük, belki büyütülmeyecek, küçük başlıklarla geçecek şeyleri büyük puntolarla vermek durumunda kalıyor. Yani bu yönüyle de bakmak lazım. Siyasi ortamın, toplumsal ortamın baskısını da, demokratik ortamın baskısını da göz ardı etmemek gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Hocam.

Evet, Sayın Yetiş.

MUHAMMED MURTAZA YETİŞ (Adıyaman) – Efendim, ben de Hocama çok teşekkür ediyorum. Doğrusu, özellikle Erol Hocamın gelmesi konusunda ben öneride bulunmuştum; iyi ki de bulunduk ve çok yararlı olduğunu düşünüyorum hepimiz için.

Nurettin Hocam aslında iyi bir giriş yaptı ama açıkçası çok ilginç bir noktaya gitti; yani ben genel bir medya refleksi olarak, tabii, medyanın en büyük meselesinin satış olduğu kanaatindeyim. Yani kim daha fazla reyting alacaksa o onu haber yapar, daha fazla satış olacaksa onu gazeteye haber olarak koyar ve demek ki toplumda da bu tür haberler iyi satıyor ki onun da tabii arka planını Hocam da epey bir izah ettiler, bahsettiler.

Ben Erol Hocama şu hususu sormak isterim: Hocam, böyle bizim diğer toplantılarda da performans uygulamasına ilişkin, işte, bunun hekimler arasındaki çalışma barışını bozması sebebiyle, bir de tabii, hasta memnuniyetini etkilenmesi yönüyle, yani işte, muayene süresi kısalıyor, daha çok iş yoğunluğunu artırıyor gibi şiddete yönelik bir etken olduğu yönünde defaatle konuşuldu burada da, Komisyonunda. Bu husustaki kanaatinizi almak isterim.

Bir de Aytuğ Hocam üç ana şeye ayırdı ama dördüncüsünü ben eklemek isterim; o genel savaşı ya da işte, şiddet eğilimli bir toplum olduğumuz gerçeğini. Hakikaten bunu, bu temel problemi, bir de buna eklenen, işte, hekimliğin o kutsallığının, saygınlığının tüketilmesi, yani bireyselleşme, modernleşme, sekülerleşme süreciyle birlikte gelişen bu iki şeyi de üst üste koyduğumuzda bu süreci geriye döndürmenin sadece işte bir yönetici uygulamalarının ya da birinin değişmesiyle ya da hekimlerin kendi iç bünyelerindeki birtakım hastalıkların giderilmesiyle de yeterli olmayacağı yönünde bir endişem var. Yani bu saygınlığı tekrar ortaya koyma noktasında çok daha bütüncül bir şey gerekiyor gibi hissettim ben sizin söyleminizden. Bu hususta da biraz fikirlerinizi almak isterim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Buyurun Sayın Öz.

ALİ ÖZ (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve çok saygıdeğer Hocam; öncelikle yapmış olduğunuz sunumdan dolayı çok memnun olduğumu ve teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum Komisyonun huzurunda.

Aslında çok fazla söylenecek bir sözün ben de olmadığı kanaatindeyim. Bizim bu Komisyon çalışmalarımıza başlamadan önce, Komisyona katılan üye arkadaşlarımız tarafından benzer problemlerin çoğu aslında sizin sunumunuza paralel bir şekilde kabul gördü veya görmedi ama anlatılmaya çalışıldı.

Ben özellikle hiç uzun konuşmadan, sadece Hocamdan Türkiye'deki tıp eğitimi ve tıp eğitiminden sonraki uzmanlık aşamasında bugünkü uygulanan sağlıktaki bazı dönüşüm programları ve sistemin getirdiği sıkıntılarla oluşan eğitim zafiyetinin de bundan sonraki süreçte ve bundan sonraki

yıllarda şiddeti azaltmanın ötesinde kendine özgüveni daha zayıf, teorik olarak belki yüklü bir bilgiyle donanımlı ancak pratik olarak ürken ve korkan bir hekim yapısıyla şiddetin daha da fazla artacağı endişesini taşıyorum. Bu düşünceme katılır mısınız, bununla ilgili bir yorum yapar mısınız?

Teşekkür ediyorum Hocam.

BAŞKAN – Sayın Şimşek.

CEMALETTİN ŞİMŞEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli Hocam; esasen epeyce toplantılar yapıldı ve bugünkü toplantıda bana göre önceki toplantılarda tespit edilenlerin Hocamız tarafından akademik olarak çok sade, çok da net bir şekilde ortaya koyuluşunu izledik.

Bundan önceki toplantılarda da her kesimden insanlar dinlendiğinde aynı Hocamın benzer tespitler yaptılar. Esasında tespitler noktasında çok fazla bir şey kaldığını düşünmüyorum.

Hakikaten işte, eskiden hekime karşı bir saygı vardı da şimdi toplumsal algı, niye hekime saygı azaldı da, hekime şiddete dönüştü? Bunun araştırılması gerekir diye düşünüyorum.

Bundan da hakikaten Hocamın tespiti var o noktada da, diyor ki: “Yöneticilerin, hastane yöneticilerinin –taa Başbakanıdan alın da kamu hastanesi olduğuna göre yöneticilerimizdir bizim hepsi- hekimlere karşı, o hastane çalışanlarına karşı verdiği beyanatlarda çok önemli olduğunu...” Zaten Hocamız da onu “yöneticiler” diyerek hepsini ifade etti diye düşünüyorum ben. Biraz şey geçti, belki siyasi olmasın diye o şekilde söylemedi. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yani halkın nezdinde hekimlerin saygınlığının azalmasının yöneticilerin hekimleri, hastane çalışanlarını itibarsızlaştırmasının çok önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum.

Tabii ki, medya da konuşuldu. Medya, dediğimiz gibi okunacak haberi, güncel haberi, gündemdeki haberi verir. Daha çok toplumun ilgisini çeken, işte köpeğin insanı ısırması normaldir de insan köpeği ısırırsa medyaya konu olur, haber olur; çünkü nasıl olmuş bu diye merak edilir. O tip haberler yaparlar. Ama tabii, ben medyanın sadece buna yönelmesini de, aslında güçlü, iyi bir medyanın toplumdaki sorunları daha bir böyle pozitif açıdan yaklaşarak değerlendirmesi ve o zaman da satabileceğini, o zaman da okunabileceğini düşünüyorum. Sadece o şey haberlerine yönelmemeli bana göre, yani algılara yönelmemeli diyorum.

Hocama tekrar teşekkür ediyorum; hakikaten tüm şeylerin özeti manasında ve akademik bir yaklaşımla anlattınız.

Sayın Başkanım, size de teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun, estağfurullah.

Sayın Yurttaş.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; çok kısa olacak.

Sayın Hocamıza öncelikle teşekkür ediyorum ama şunu da hatırlatmak istiyorum: Biz, millet olarak mutlaka savaşı bir milletiz ama aynı zamanda âlim pek çok zatlar da yetiştirmişiz. Biz hangi

örneği aldığımızı, bu tarihteki âlim, gerçekten çok iyi zatlar var, onların örneklerini de alabiliriz, sadece savaşı yönümüzü örnek almamalıyız.

Ayrıca, iletişim eğitimi, tıp fakültelerinde daha önce de bu konu gündeme gelmişti. Tıp fakültelerinde mutlaka iletişim derslerinin konulmasına nasıl bakıyorsunuz Sayın Hocam?

Ayrıca, bu notların, Hocamızın konuşma notlarının güzel bir şekilde hazırlanıp, bütün hastane başhekimlerine gönderilmesinin yararlı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkürler.

Hocam, ben de son bir soru sorayım ve sonra da sizden cevabını alalım: Güvenlikçi eğitimi, vesaire, geçen Numune Hastanesinde gündeme geldi.

Ben sizin bir kitabınıza da atıf yaparak, şöyle bir soru sorayım: Bir güvenlikçi, şiddete eğilimli kişiyi yüzünden tanır mı?

PROF. DR. EROL GÖKA – Son kitabım “Gerçek, İnsanın Yüzünde Yazar mı?” da Başkanım ona atf ediyor.

BAŞKAN - Evet Hocam, her bir sorunun üzerinde biliyorum saatlerce konuşabilirsiniz ama saat ikide de bizim, iktidar partisi milletvekillerimizin...

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Söz istemiş miydiniz?

İSMAİL TAMER (Kayseri) – İstemedim de...

BAŞKAN – Üstadım, ama basacaksın oraya, basmadan ben nereden bileyim senin konuşmak istediğini?

AYTUĞ ATICI (Mersin) - Yüzünde yazmıyor yani!

BAŞKAN – Yüzünde yazmıyor yani...

Buyurun.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Kısaca, değerli Hocama ben de teşekkür ediyorum bu güzel sunumundan dolayı.

Sayın Hocam, bu hekimlerin saygınlığının azaldığını hepimiz kabul ediyoruz. Bununla ilgili gerçi bahsettiniz ama yine bu paragözlülük gibi ve sistemin bunda etkisinin ne olacağını kısaca izah ederseniz memnun olacağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli Hocam, buyurun.

PROF. DR. EROL GÖKA – Başkanım, öncelikle uzattığım için konuşmayı özür dilerim, kısaca cevap vermek...

BAŞKAN – Estağfurullah...

Şimdi Hocam, saat ikide bizim arkadaşların hareketlendiğini görürsünüz, çünkü Meclis açılıyor ve yoklamayla açılıyor.

PROF. DR. EROL GÖKA – Biliyorum, biliyorum... Beni Medisin havası bozdu, ondan uzun konuştum!

Kısa kısa cevap vermek istiyorum sorularınıza. Çok teşekkür ederim öncelikle güzel sözleriniz için.

Performans uygulamasıyla ilgili; şimdi bana deselerdi ki Murtaza Bey Vekilim, performans uygulamasından önce “Sen bu sağlıkta, yani Hoca olarak en çok neden rahatsızsın?” Derdim ki: “Burada çalışan çalışmayan ayırt edilmiyor; yani herkes aynı parayı alıyor.” İnanın birinci rahatsızlığım bu olurdu ve bu, bazen yürek sızlatıcı manzaralar olabiliyor. Yani bütün işleri, bütün ameliyatlara bir doktor yapıyor, hiçbir şey yapmayanla aynı parayı alıyor ve her değdiğiniz hasta sorumluluktur aynı zamanda. O yüzden performans sistemini zaten biz icat etmedik, yani Avrupa’dan bize geldi ve dünyada...

BAŞKAN – Hocam, sistemi kuranları tanıyorum, onlar da öyle düşünüyordu.

PROF. DR. EROL GÖKA – Fakat sağlıkta performans sistemi üstüne şu tecrübelerle de epey daha düşünmemiz lazım; yani özellikle eğitim hastanelerinde ve üniversitelerde performans sistemiyle ilgili. Performans sistemine “evet” ama sağlıkta nasıl uygulanmalıdır, yani kaliteyi koruyarak nasıl yapılmalıdır diye çalışmamız lazım diyorum.

Hekim saygınlığıyla ilgili Batı’ya göre hâlâ şansımızın olduğu kanaatindeyim. Çünkü muallime ve tabibe yönelik büyüklerimizin sözlerinin hâlâ halk nezdinde geçerliliğini koruduğunu söyleyebilirim. Yani ama giderek bu daha derinde kalıyor. Yani bunu tekrar ortaya çıkartıcı, yani tekrar hekimliğin kutsal olduğunu, bayağı hekimlerin Peygamber varisi olduğunu hiç korkmadan söyleyebilmeli yöneticilerimiz. Yani hekimlerini koruyucu tutumlar içine girebilmeli, çünkü geleneğimizde bunlar var. Böyle olunca, yani tekrar hekimliğin eski yerini alabileceğini, hani medya eğitimleriyle bunun sağlanabileceğini düşünüyorum.

Ben konuşmamda, yani siyasi iradeye saygılı davranmaya çalıştım, konuşmamın sınırlarını öylece çizmeye çalıştım. Çünkü hekimlik başka bir iştir, siyasi iradenin sağlık yönetimiyle ilgili kendi kararları başka bir iştir. Yani bizim yanlışlarımızdan bir tanesi de budur. Öyle bir meslek ahlakımız olmalıdır ki, kim gelirse gelsin, hangi sağlık sistemi gelirse gelsin hekimlik dimdik ayakta kalmalıdır. Yani Türkiye’de sosyalizme geçildi diyelim mesela ya da ileri liberalizme geçildi ya ben bir mesleğin sahibiyim ve bu meslek iyi bir meslek; anlatabildim mi? Yani o yüzden sağlıkta dönüşüm siyasi iradenin kararıdır, saygıyla karşılıyorum. Benim buna itirazlarım mesleki olarak olabilir; yani böyle olduğunda “Bakın, şurada sorun çıkıyor” diyebilmeliyim ve zaten demokrasi de üç aşağı beş yukarı bu demek. Yani ben sivil toplum olarak sizin kararlarınızdan nasıl etkilendiğimi dile getirmeliyim, yani o yüzden sağlıkta dönüşümü eleştirecek mevki ve makamda değilim ben. Yani sadece, dönüşümle ilgili bazı kararlar uygulanırken yöneticilerimizin söylemleriyle ilgili derdimiz var. Yani yoksa sizin kararınız bu. Yani çoğunluğu sağlamışsınız ve siz uyguluyorsunuz ama hani burada hekimler çok korunarak da bunlar yapılabilirdi. İnanın, yani ben gönüllü kabul ediyorum danışmanlığı. Yani aynı şekilde

hekimlerin de memnun olduğu ama sağlıkta d6nüşümün kesinkes uygulandığı şartlar mümkün mü? Bence mümkündü. Anlatabildim mi? Ama bu, tercih edilmedi, bu yol tercih edilmedi. Şikâyetimiz ondandır.

Sağlıkta d6nüşümün eğitime yansımaları nasıl olacak? Sağlıkta d6nüşümden ziyade yani dediğim gibi, hekimlik vazgeçilemeyecek bir meslektir. Yani bir biçimde, sağlık sistemimiz ne olursa olsun hekimler yerini alacaktır. Fakat sağlıkta d6nüşümden daha çok ben mecburi hizmeti çok önemsiyorum. Yani mecburi hizmet, hekimlerin belini büküyor gerçekten de ve eğitimdeki heves kırıcı etkisi sandığımızdan çok daha fazla. Yani akademik olarak çok hazırlanmak isteyen bir asistan mesela, nasıl olsa mecburi hizmete gideceğim anlayışına bir girince orada onu şey yapamıyoruz, yani tekrar heveslendirmekte çok zorlanıyoruz. Onu belirtmek isterim. Dolayısıyla bu insanlar özgüvensiz mi oluyor? Evet, Yani kendini hazır hissetmezse, kendini hastasına vermezse, dikkatini mesleğine vermezse, bir süre sonra -yani bu hata kabul etmeyen bir meslek yani- ürkek bir hekim tipi çıkacaktır.

Savaşçı zihniyeti, ben kültürümüzün hayranlarımızdan bir tanesiyim Sayın Vekilim, yani bunu yazmaya çalışıyorum. Yani Türklerin psikolojisiyle ilgili epey kalem oynattım. Hani yeniden Türk olarak dünyaya gelmek isterdim doğrusu, yani hiçbir etnik şeyim olmadığı hâlde. Yani bu milletten olmaktan dolayı çok mutluyum, memnunum ama bu milletten olmanın bazı zaafı vardı olduğunu da kabul etmemiz lazım. Yani ilk önce, eksikimizi görelim ki, sonra gururumuzu yaşayabilelim.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – İki si de böyle gülüyordu, hatta Ali Bey alkışlıyordu ama Hoca son dakikada “ama” diye başlayınca yüzleri nasıl dondu. Bak, izliyorum ben ikisini de...

PROF. DR. EROL GÖKA – Ya savaşçı zihniyet, modernleşmemizin önündeki en büyük engeldir.

CEMALETTİN ŞİMŞEK (Samsun) – Aytuğ Hoca, hepimizin yüzü gülüyor...

BAŞKAN – Hepimiz öyleyiz ya Sayın Atıcı, yani.

PROF. DR. EROL GÖKA – Yani savaşçı zihniyetimiz maalesef sorun çözme yöntemimizdir aynı zamanda. Evde çocuğumuza da böyle yapıyoruz. Yani diyalog içinde, birbirimizi anlayarak sorun çözme becerisi gösteremiyoruz ve bunu da ben bu ülkenin aydını, hekimi olarak her yerde söylemek durumundayım. Yani bunu değiştirmemiz lazım. Yani artık, savaş meydanlarda. Yani evde, stadyumda savaşacak hâlimiz yok yani.

Şimdi, iletişim dersleri, Sayın Başkanım, daha ayrıntılı biçimde iletişim dersleri mutlaka gerekiyor ama tıp eğitiminin kendisini yeni baştan ele almamız lazım. Çok çalışmalar var bu konuda, onların da yakında pratiğe yansıtacağını düşünüyorum.

Güvenlikçi eğitimiyle ilgili, güvenlikçiler şimdi daha iyi geliyorlar. Başta şöyle oluyordu: Güvenlikçileri alıyoruz... Bir gün beni çağırdı Sayın Başhekimimiz ve dedi ki: “Ya şunları bir eğitsen.” Ben bilmem ki! Yani ben hasta bakmayı bilirim. Ben akıl hastalıklarından anlarım. Yani bu, ayrı bir meslek. Yani mutlaka güvenlikçi eğitiminin de çok daha sağlıklı biçimde sürdürülmesi ve güvenlikçilerin, sağlık güvenlikçilerinin iyi yetişerek gelmeleri lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten son derece verimli ve çağırdığımıza değer bir sunum yaptınız.

Değerli arkadaşlar, önümüzdeki hafta Çarşamba günü SABİM'e gideceğiz. Çok gündeme geldi çünkü ve saat on birde orada olacağız ve bir de bize yemek vermek istiyorlarmış fakat bulunduğu bina değil de herhâlde yakında bir yerde yemek vereceklermiş. Uygun olur mu?

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yemek nerede verilecekmiş?

BAŞKAN – Yan tarafta bir yerde herhâlde verecekler.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Öyle yapmayalım Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, yemeksiz olsun.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Yani bize ikramlarını alalım ama ikram almak güzel ama bu biraz ikramı aşan bir şey. Yani kendi tabldotları varsa yiyelim, eşlik edelim ama dışarıya gitmeyelim.

BAŞKAN – Ben de aynı kanaati ifade ettim ama burada not olduğu için söylüyorum.

Peki, toplantıyı kapatıyoruz.

Kapanma Saati: 13.58